

Liberpensulo

Oficiala Gazeto de la Internacia Ligo de Liberpensuloj

Estraro de Internacia Ligo de Liberpensuloj: Prezidanto: *C. F. Everts*, Alb. Cuyt-Str. 169, Amsterdam (Holando). Vicprezidanto: *Gustav Weigel*, Bodenbach-Peiperz 14 (Ĉekoslovakio). Sekretario: *Kurt Hubricht* (Adreso: vidu apude). Kunsidanto: *M. Bartsch*, Lochmannstrasse 4, Leipzig-Stötteritz (Germanio). Landrepresentantoj: Adresojn vidu sur lasta paĝo.

Sekretariejo: Kurt Hubricht
Mariannenstrasse 22, I.
Leipzig-Neustadt (Germ.)
Poŝtĉeka
numero: 43808 Leipzig

Por membroj senpage. La kotizo por la Ligo estas laŭ plaĉo, sed minimume gmk. 2.— aŭ sama valoro. Manuskriptojn bonvolu sendi al la gazetkomitato. Adreso: S-ino *T. Sujadinova*, 3 Fonthill Road, London N 4 (Anglio). Represo de artikoloj permesata nur se oni citas la nomon de nia gazeto. Sendu du pruvekzempleron.

NIA MOVADO

KARAJ AMIKOJ!

Estas nun nia devo doni al niaj membroj raporton pri la stato de nia Ligo, pri niaj sukcesoj kaj malsukcesoj. Kiam ni eldonis la unuan kajeron de LIBERPENSULO, ni estis plenaj je esperoj. Ni pensis sukcesi ĉe la Internacio de Proletariaj Liberpensuloj kaj ĉe la Fédération Internationale des Sociétés de Libre Pensée. Bedaŭrinde, niaj deziroj ne efektiviĝis. La sorto de la helplingva problemo en ĉi tiuj estintaj kongresoj montras al ni, ke en tiu afero la kreduloj estas pli progresemaj ol niaj liberpensaj amikoj. En Parizo iu aŭtoro de novebakita lingvo *Mondo* rekomendis sian artefaritan lingvon al kongreso, kvankam ne ekzistas eĉ unu homo kiu ĝin parolas, kaj la aŭtoro konfesis, ke li mem ne havis tempon por lerni paroli ĝin. Niaj spertoj ĉe tiuj kongresoj sugestis al ni, ke ni devas iri laŭ novaj vojoj por venki la liberpensulojn. Ni ne bezonas rezoluciojn por Esperanto, se ili ne estas praktikataj.

Malgraŭ tio, ni povas konstati, ke nia movado kreskas, kaj ke ni gajnas pli da influo ĉe la liberpensuloj. Nia Liberpensulo estas bone recenzata en kelkaj liberpensaj gazetoj, kiuj represas artikolojn el ĝi. Ni faris ankaŭ servojn al diversaj organizaĵoj. Kelkaj liberpensuloj-gvidantoj aliĝis al ni. Estas ankaŭ ĝojiga fakto, ke en kelkaj redakcioj de liberpensaj gazetoj troviĝas esperantistoj.

Estas esperantistoj, kiuj diras, ke ni ne bezonas fakan gazeton. Ili eraras. Ili salutas la aperon de la gazetoj "Libera Laboristo", "Vegetarano", "Laborista Sporto" kaj aliaj fakaj gazetoj. Same kiel ili, ni, liberpensuloj, havas rajton kaj devas aŭdiĝi nian voĉon.

Per tia gazeto ni povas pruvi al internacia liberpensularo la uzeblecon de nia lingvo kaj povas meti ĝin je servo de Libera Penso.

Kvankam ne ĉiuj aspiroj estas plenumitaj, ni povas diri, ke nia morala stato

estas kontentiga. Nia ekonomia stato estas ankoraŭ malbona. Tamen, ni esperas, ke en la venonta jaro tiu manko malaperos. Estas plezure al ni scigi, ke ni ricevis de la administrintoj de la antaŭmilita liberpensula societo *Libera Penso*, S-ro Dauphin-Parizo, kaj Deshays-Marseille, la sumon de 393 fr. fr. Dankon al tiuj samideanoj.

Pro senlaboreco, aŭ aliaj kaŭzoj, kelkaj membroj ne povis pagi siajn kotizojn. Malgraŭ tio, ni daŭrigas sendi al ili la gazeton, en espero, ke ili pagos poste ĉion. Al la membroj, kiuj malavare sendis al ni monon, ni kore dankas. Nia gazeto estu utila kaj al ĉiu profita: vidu la noton "Atentu" en nuna numero.

En la venonta jaro ni raportos pri la kaso kaj membraro.

Pri moko kaj plendoj ni ne raportos, krom la plendo, kelkfoje en Polio oni ne ricevis la gazeton, kvankam regule sendita.

Niaj kapoj estas plenaj je projektoj kaj planoj. Inter aliaj lumas al ni la ideo aranĝi nian propran internacian kongreson.

Nia kampo estas la tuta mondo, ne la malvasta limo de iu lando.

Liberpensulo trafugu la terglobojn kaj tiru la samcelanojn al nia Ligo, — parto de la barikado kontraŭ la marŝanta reakcio.

K. H.

La Pola Konkordato

Kion pensi pri iu ajn Konkordato, ni ja scias. Ĝi estas restaĵo de la tempoj, kiam la tuta ŝtata povo apartenis al la papo, kiam ĉiu reĝo estis nur vasalo de la anstataŭanto de Kristo.

La fino de la 17a, la 18a kaj fine la 19a jarcento liberigis la civilajn ŝtatojn de sub la suverenco de la Roma potenco. Tamen la aŭtoritato de papo ne konsentas esti tute rompita; ĝi ĉiam penas fari interkonsenton kun ĉiu ŝtato por kiom eble efike regi la kredantojn. La reakciaj ŝtatoj tre volonte akceptas tiun ĉi helpon regi

siajn subulojn; dividas la oficojn kun eklezio — kaj jen aperas Konkordato aŭ, alivorte, interkonsento inter la ŝtato kaj la papa povo, rilate al ilia politiko kaj sinteno en kvazaŭ-religiaj, tio estas ekleziaj kaj pri-kredaj demandoj.

Ju pli la ŝtato estas reakcia des pli la Konkordato estas favora al la politiko de pastraro.

En la jaro 1855 estis Konkordato inter Aŭstrio kaj Romo, transdonanta al la eklezio preskaŭ la tutan kulturen vivon de ĉi tiu lando, kiu en la jaro 1874 estis nuligita.

Ankaŭ en la jaroj 1821 en Germanio kaj 1847 en Rusio la Papo sukcesis aranĝi konkordatojn, sed ne tre favorajn al Romo pro ne sama kredo de la registaroj en tiuj landoj.

Post la milito la Pontifika politiko sin jetis al la plej reakciaj landoj por eltiri por si plej bonan parton. La unua konkordato estis la post-revolucia kun la Katolika Bavario en la jaro 1925; la dua Konkordato estis en Polio en la sama jaro. Pri la unua la legantoj de "Liberpensulo" jam scias; pri la dua ili plejparte nur aŭdis. Mi, do, cidos el ĝi la plej karakterajn ĉapitrojn kun aldono de necesaj klarigoj. Do:

"En la nomo de Plej Sankta kaj Ne-dividebla Triunuo.

Ĉia sankta Moŝto Papo Pio la XI kaj la Prezidanto de pola Respubliko Stanisław Wojciechowski,

Dezirante difini la pozicion de katolika eklezio en Polio kaj fiksi la principojn laŭ kiuj dece kaj daŭre la eklezio gvidos la aferojn sur la tero de Respubliko,

Decidis fari Konkordaton."

Tiucele ili nomis siajn delegitojn (Kardinalo Petro Gaspari flanke de la Papo, kaj la Ambasadoro pola en Romo Władysław Skrzynski kune kun prof. Stanisław Grabski, ministro de religiaj kredoj kaj publika klerigado), kiuj, post interŝanĝo de rajtigiloj, interkonsentis:

Paragrafo I.

"La Katolika Eklezio ĝuas en Respubliko Pola tutan liberecon. La ŝtato garantias al la Eklezio liberan uzon de ĝia spirita povo kaj de ĝia leĝaro, same ankaŭ liberan administradon kaj mastrumadon de ĝiaj aferoj, ĝia havaĵo, en akordo kun Diaj leĝoj kaj la kanonika juro."

Sed la kanonika (mezepoka eklezia) juro postulas plenan submetigon de ŝtata povo al povo roma, ĝi postulas edukon de ĉiuj katolikoj nepre en katolikaj lernejoj kaj nur de katolikaj instruistoj. Se, do, oni volas doni al eklezio tutan liberecon laŭ kanonika juro, oni devas forigi ĉiujn modernajn konstituciojn kun ilia libereco de kredo aŭ nekredo. Sed kia domaĝo al la papo, se fidela pola ministro tion subskribas. La reakcio povas ja fariĝi pli forta kaj, laŭ la konkordato § I kaj laŭ la kanonika juro, ili povas enkonduki eĉ inkvizicion = ĉio estas ebla...

Paragrafo II

"La episkopoj, la klerikuloj kaj la fideluloj povas libere kaj senpere interkomunikiĝi kun la Sankta Pontifiko. En plenumo de siaj funkcioj la episkopoj povas libere kaj senpere interkomunikiĝi kun sia pastraro kaj fidelularo kaj publikigi siajn postulojn, ordonojn kaj pastrajn leterojn."

Ankaŭ kontraŭ la ŝtato ili dank' al tio povas agi libere; kaj, ke ili estas pretaj tiel agi, konfesas tute libere la pastro W. Twoorkowski en sia broŝuro "Ĉu apartiĝi de Romo", en kiu li skribas: "Se ekestos ia konflikto inter Polio kaj Romo la klerikuloj iros kontraŭ la pola ŝtato." Sed dume la pola ŝtato povas trankviliĝi, ĉar la frateco inter la reganta burĝaro kaj la pastraro estas tre intima, pro komuna antikonstitucia kaj antiproletaria agado. Ĉiu ŝtato povas nun libere interkomunikiĝi kun Romo. Sed kun la IIIa Internacio neniu rajtas interrilati, nek abonigi gazetojn, nek paroli iun vorton favoran al Sovetlando; tio estas punata kiel "ŝtatperfido" per 4—8 jaroj de malliberejo. La episkopoj povas libere sen cenzuro eldoni ĉion, kio ajn plaĉas al ili; sed la radikaloj, la plej simplaj, ne komunistoj kiel ekzemple la redaktoro de naci-radikala semajnogazeto "Walka" (La Batalo) Wienawa-Dlugoszowski, estas severe persekutataj, iliaj gazetoj konfiskataj, la redaktejoj fermataj. Samtempe nia konstitucio diras, ke "ĉiuj civitanoj estas egalaj antaŭ la leĝo." — Kia mensogo!!!

Paragrafo IV

"La ŝtato devas helpi la efektivigon de ekleziaj decidoj kaj sekretoj... en ĉiuj okazoj antaŭviditaj per la deviga leĝo."

Kiu leĝo — la ŝtata aŭ kanonika? La rajton de interpretado de la konkordato havas ja la papo...

Paragrafo V

"La pastroj ĝuas dum la plenumo de sia ofico *specialan leĝan protekton*... ili ne povos esti devigataj militservi."

Paragrafo VII

— "La Sankta Pontifiko konsentas, ke la pastraro armea apartenu en aferoj dum milita servo al la militista povo."

Kaj rekompence por tiu noblanima konsento, —

en Paragrafo VIII

"La pastroj faros ĉiudimanĉe kaj la 3an de majo (nacia festo) liturgian preĝon por la bonŝtato de la Pola Respubliko kaj ĝia Prezidanto" (laŭvorte!).

Paragrafo XI

"La elektado de ĉefepiskopoj kaj episkopoj estas la rajto de la Sankta Pontifiko. Ĝia Sankteca Moŝto konsentas havi aprobon de la Prezidanto de la Respubliko... por scii, ĉu li ne havas ion el vidpunkto politika kontraŭ tiu elekto."

Ĉiupaŝe la roma supereco super la "sendependa" ŝtato!

Paragrafo XII

La elektitaj episkopoj kaj ĉefepiskopoj faros antaŭ la Prezidanto juron de fideleco, en kiu inter alie ili diras "Mi juras kaj promesas... ne partopreni en iu ajn unuiĝo, nek ĉeesti en iuj interkonsentoj, kiuj povus kaŭzi domaĝon al Pola Ŝtato aŭ al la publika ordo."

Sed ĉar la interpretado de konkordato apartenas al la papo, la eklezio decidas kio estas favora aŭ malfavora al la ŝtato. La pastraro laŭ tio povas partopreni en la *sekretaj* kleriko-faŝistaj organizaĵoj de la t. n. P. P. P. (Preparo de Polaj Patriotoj), kies membro mortigis la unuan Prezidanton de Polio — Narutowicz. — Tio estas favora al la ŝtato...

Dume oni fermas dekojn da sindikatoj kaj klerigaj organizaĵoj laboristaj.

Paragrafo XIII

"En ĉiuj publikaj lernejoj, krom la altlernejoj, la instruado de religio estas deviga... kompetenta ekleziularo inspektos la enhavon de la religia instruado kaj zorgos pri la moraleco de instruistoj."

La posedantaj klasoj, kiuj formas 90 % de studentaro en la universitatoj ne volas esti stultigitaj per la pastraro. Nur la simpla popolo en popollernejoj kaj ankaŭ la mezburĝa gejunularo en la mezlernejoj estas edukataj laŭ kateĥismo kaj fantazia juda historio!

La fordonado de la instruistaro al la kontrolo de pastraro estas grandega honto; kaj la pola geinstruistaro devas batali kontraŭ tio per tuta sia energio.

Paragrafo XIV

"La eklezia terposedaĵo ne estas objekto de jura akto, kaj pro tio la juro ne povas havi rajton gvidi ĝian destinton, sen konsento de eklezia povo."

Paragrafo XV

Ne estos impostataj, inter alie, "la monaĥejoj kaj monahinejoj, kiuj juras malriĉecon, same la havaĵoj kaj juraj titoloj, kies enspezoj estas destinitaj al religia kulto."

Ĉi tiun multsignifan tekston oni povas apliki al la tuta havaĵo de eklezio!

Paragrafo XX

"Se la estraro de Respubliko havas iun plendon kontraŭ pastro *pro lia agado*, kiu povas esti danĝera al la ŝtato, la kompetenta ministro antaŭmetos la suprenomitan plendon al la ordinanto (episkopo aŭ ĉefepiskopo), kiu kune kun la ministro en la daŭro de tri monatoj faros la necesajn esplorojn. En okazo de diverseco de opinio inter la ordinanto kaj la ministro la Sankta Pontifiko transdonos la aferon al du ekleziuloj, de li elektitaj, kiuj, kun du delegitoj de la Prezidanto de Respubliko, devas fari la finan decidon."

Kiaj ceremonioj kun la ŝtatkontraŭuloj en eklezia vestaĵo!

Kun aliaj "egalrajtaj" civitanoj oni ne ceremonias tiamaniere kaj ne donas al ili trimonatan tempon por forkuri.

Oni agas jene:

Jen laboristo protestas pro malalta salajro; alvokas aliajn kunsuferantojn al striko. La, de sekreta polico pagata, fabrikeja spiono denuncas lin tuj kiel "komuniston", "bolŝevikon". Oni arestas lin pro "kontraŭŝtata agado"; la provokatoro ĵetas en lian ĉambron komunistan flugfoliojn aŭ gazeton; oni ĵetas lin en malliberejon, kie la kuraĝulo atendas dum unu, du aŭ eĉ tri jaroj por esti juĝata. Poste la juĝisto kondamnas lin je pluaj kvar jaroj pro aparteno al organizo, kies celo estas renverso de la socia kaj ŝtata ordo" la fama § 102 de carista punkodo! — kaj jen — tute laŭleĝe (??) la laboristo sidas entute kvin, ses aŭ sep jarojn, ĉar laŭ la sama carista proced-kodo oni ne enkalkulas la jarojn de atendo en la malliberejo. Tia estas, tute fidela prikskribo, de la ŝtatordo en nia kvazaŭ "demokrata respubliko".

Paragrafo XXII

"En okazo de krima ago de pastro, la esplorjuĝisto sciigos ĉiujn detalojn pri tio al la episkopejo. En okazo de malliberigo ili estu tenataj en apartaj ĉampro; en okazo de kondamno ili estu enfermataj en iu monaĥejo speciala por tio."

Paragrafo XXIV

"En okazo de parceligo de terhavaĵoj t. e., tiuj, kiujn la registaroj rusa, aŭstra kaj germana forprenis iam de la eklezio kaj kiuj nun fariĝis propraĵo de Pola Ŝtato, la eklezio ricevos: la episkopejo — 180 hektarojn(!), la pastra seminario 180 hektarojn(!), la paroĥejo 15—30 laŭ la speco de grundo." Rilate al la tre aktuala nun en Polio agrara reformo:

"Por plibonigi la ekonomian kaj socian situacion de agrara parto de popolo kaj por atingi tiamaniere kristanan pacon en la lando, la Sankta Pontifiko konsentas, ke la Pola Respubliko elacetu de la eklezia havaĵo tiun parton de plugebla tero (do ne arbaroj!) kiu restas post la rezervo de 15—30 hektaroj por la paroĥejo, 180 hektaroj ĉe la Kapitolo (ĉefepiskopejo),

180 hektaroj ĉe la Episkopo, 180 hektaroj ĉe Pastra Seminario.

Krom tio la ekleziuloj povas mem elekti la parcelotan terpecon.

180 hektaroj sufiĉas por unu sekvanto de malriĉa Kristo, kiu ne havis lokon kie kuŝigi kapon sian.

Fine venas la salajro de ekleziuloj, kiun la ŝtato pagas el la impostoj sur la tuta loĝantaro (do de greko-ortodoksoj, protestantoj, judoj kaj nekredantoj), laŭ statistiko de ŝtataj oficistoj, jene:

La kardinaloj 2,500 punktoj plus 800 zlotoj aldonataj monate (1 punkto egalas 0,41 zlotoj) do kune 1825 zlotoj monate. Sperta laboristo ricevas hodiaŭ 180 ĝis 200 zlotojn monate.

Ĉefepiskopoj 2000 punktojn plus 600 zlotoj aldone

Episkopoj . . 1700 punktojn plus 600 zlotoj aldone

Prepostoj . . . 270 punktojn ktp.

La relativa malgrandeco de Preposta salajro estas pro tio, ke la simplaj pastroj kaj Prepostoj ricevas krom tio pagojn por ĉiu eklezia ceremonio kiel: infanbaptado, edziĝo, enterigo, specialaj mesoj ktp., ĉar la ŝtato ne estas apartigita de la eklezio, ĉiuj estas lege devigataj bapti la infanojn, edziĝi en preĝejoj kaj esti enterigataj per pastroj. Dume nia voĉdonita, sed ĝis nun morta, konstitucio diras: "Oni garantias al ĉiu civitano kredan kaj konsciencan liberecon". J. Z.

P. S. Al ĉiu interesato mi volonte donos pli detalajn sciigojn. Adreso ĉe la sekretario.

La Internacio de Proletaj Liberpensuloj

De 5. ĝis 8. de oktobro 1924 okazis en Vieno la unua kongreso de la Proletariaj Liberpensuloj. Ĉeestis delegitoj el Francio, Germanio, Rusio, Aŭstrio, Italio, Polio kaj Ĉekoslovakio; en tute 60. Estis decidite fondi Liberpensulan Internacion, en kiu enirus ĉiuj organizaĵoj bazitaj sur scienca socialismo. Speciale elektita komitato turnis sin al la Brusela Internacio kun propono akcepti la Vianan programon aŭ aranĝi komunan kunlaboradon.

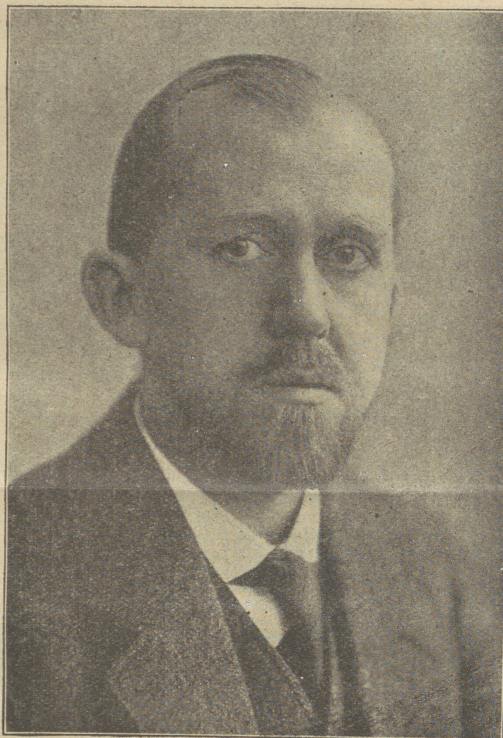
La estraro de Brusela Internacio gratulis ilin pro ilia deziro kunlabori, sed bedaŭris, ke ĝi ne estas kompetenta akcepti aŭ ne la proponon.

Tiam la Proletaria Komitato invitis 34 proletariajn organizaĵojn al Teplitz (Ĉekoslovakio) dum Pentekosto 1925 kun la celo fondi Internacion. Ĉeestis rusoj (150000), germanoj (150000), aŭstroj (100000), poloj (50000), svisoj (20000), ĉekoslovakoj (30000). Kiel prezidanto de la Internacio estis elektita Prof. Hartwig, Brünn (Ĉekoslovakio); ĝenerala sekretario Frantzl, Vieno (Aŭstrio); Landsekretarioj: Mierczinski (Polio), Wolf (Germanio), Ros-towzeff (Rusio), Fritsch (Francio), Beran

(Ĉekoslovakio). Sidejo estas Vieno. Plue oni decidis eldoni internacian gazeton en franca, germana kaj ĉeka lingvoj. Ĝis nun ĝi ne aperis. La kotizo estas du germanaj pfenigoj po membro.

Dum la Pariza Kongreso en aŭgusto 1925 oni rezoluciis, ke ĉiuj liberpensaj organizaĵoj, ankaŭ tiuj kiuj staras por la klasbatalo estu akceptataj en la Federacio en Bruselo.

La Internacio de Proletariaj Liberpensuloj estas unuiĝo de ĉiuj socialistaj liberpensulaj societoj, kiuj celas plirapidigi la finon de la klasbatalo kaj liberigi la Pen-son el eklezia kaj aliaj mistikaj ideologioj.

ALFRED REHTZ

La Internacio denove kongresos dum 13. ĝis 15. de decembro 1925 en Leipzig. Ni deziras al ĝi grandan sukceson. K. H.

ALFRED REHTZ

Alfred Rehtz estas poeto de la Libera Penso en Germanio. Liaj poemoj spiras la mondpercepton de la Naturo laŭ scienco de Darwin kaj Haeckel. Liaj unuaj poeziaĵoj estis dediĉitaj al Haeckel, kiuj laŭdis lin.

Rehtz estas instruisto, poligloto, interpretisto, idealisto, pacifisto, poeto kaj, kompreneble jam delonge Esperantisto. Nun li ankaŭ aliĝis al nia ligo de Liberpensuloj, kaj ni esperas en la venonta jaro ĝui liajn originalajn verkojn en Esperanto.

Antaŭ nelonge aperis lia verketo en germana lingvo "Der grüne Stern" (La Verda Stelo), belega versaro.

El la eldonejo: Verlag Die Wölfe, Leipzig.

Plagwitz estas haveblaj liaj verkoj liberpensaj:

"Der arme liebe Gott" (La malfeliĉa kara Dio) — versoj.

"Sterne, Menschen und Dinge", (Steloj, Homoj kaj Aĵoj). — versoj.

Havebla ĉe Kurt Hubricht, Leipzig: "Der grüne Stern" (La verda Stelo) — versoj.

Li verkis ankaŭ multajn pacifistajn poeziaĵojn.

Liberpensuloj, sciantaj germane, nepre havigu al vi la lastan verkon, pri kiu germanaj liberpensaj gazetoj donas bonegan recenzon. Ĝi estas bonega propagandilo por Esperanto inter tiuj, kiuj scias germane, eĉ en alilando.

Ni esperas, ke venontan jaron la Liberpenso mondo legos internacie sian talentan poeton. K. H.

Potpurio en regno de Dio

Gazetoj raportis, ke mirakloj okazas en Rusio ĉirkaŭ la tombo de Lenin. Ni tute kredas, ke se oni havas certan malsanon kaj sufiĉe da kredo, tuŝo al la tombo de ateisto Lenin estas tute same efika kiel kredo en la povo de Jesuo. Tute ne gravas en kio oni kredas, ĉu en oblatoj (disketoj el nefermentita pano) Jesuo, Lenin, magnetaj zonoj aŭ malvarmaj terpomoj en la poŝo. La ĉefa afero estas forta kredo kaj la taŭga malsano. Se ni povus elvolvi sufiĉan kredon, en taŭgaj kondiĉoj, ni povus kuraci la malsanon eĉ per numero de Liberpensulo. Ni tute ne dubas ke kredo kuracas, ne gravas en kio oni kredas.

Oni ŝovas antaŭ niaj okuloj en ĵurnaloj jenajn esprimojn: la Protestanto-ateisto, la Kristano-agnostiko, la

Kristanoj-anarkistoj, Kristanoj-komunistoj, Kristanoj-socialistoj, la Kristana Intelektala Kooperacia Eklezio kaj fine la kristana movado Nova Penso. Tiel ludante kun vortoj, la kristanoj profanas ĉiujn ateistajn vortojn... Sub tiuj nomoj la kristanoj transiros al posteuloj kun piedoj en ambaŭ kampoj, sed kun la kapo en neniu.

Fino Owen, spiritista mediumo, diris al publiko en granda Memorial Hall, Londono, ke ŝi havis mesaĝon de kelkaj famaj homoj el spirita mondo, interalie de Charles Darwin. Li suferas riproĉon de konscienco, ĉar li forĝis doni lokon al Dio en siaj verkoj. Jen ĉio estas klara. Oni ne povis konverti lin kiam li estis viva, kaj la korpo ne povas paroli por sin defendi.

La moralo de kristanoj estas treege malalta, malgraŭ profesiaj kaj ne profesiaj pastroj, gardistoj de moralo. Ni sugestas,

ke la plej bona vojo, ĝustigi la aferojn estas, meti la profesiajn kristanojn je duon-salajro ĝis kiam la publikaj moroj pliboniĝos. Ni serioze rekomendas pagon laŭ rezulto.

Pastroj nun diras, ke nekredemo ekzistas ĉar oni estas nescia pri kristanismo.

Kion la granda nigra armeo de pastroj do estis faranta dum tiom da jarcentoj? Ni ne volas kredi, ke ili havigis al si monon per falsaj pretendoj.

Schopenhauer diris, ke organizita filantropio estas konfeso, ke Dio ne povas varti siajn infanojn.

Anglikana episkopo de la katedralo Sankta Paŭlo, Londono, diris, ke li "tremas pri la ideo, kio okazus al la eklezio de ĉi tiu lando, se ĝi ne havus misiistojn en la britaj kolonioj kaj Azio."

Evidente, li ne havas iun esperon, konverti civilizitajn popolojn. Sole la necivilizitaj popoloj estas konverteblaj. Kristanoj scias, ke la intelekto malfortaj popoloj estas emaj al religio kaj superstiĉo.

Teorie ne devus esti malfacile al ĉiopova Dio, trovi manĝon al malsatuloj, ripari falantajn kupolojn de katedraloj aŭ kuraci kapdolorojn. Sed kiam venas okazo por tion pruvi en fakto, tiam la kristanoj ĵetas al la vento siajn teoriojn kaj agas, kiel ateistoj agas. Ili tute ne atendas, ke la Ĉiopovulo riparu kupolojn aŭ forigu kapdolorojn, ili kuras al apoteko kaj sendas homojn por ripari dian domon, sammaniere kiel estas riparataj drinkejoj. Kie estas scio, tie la religio estas senpova. Dio helpas pli, ke homo scias malmulte; kaj homoj kredas tie pli fervore, kie la nescio estas plej profunda. En teorio ĉiuj estas kristanoj, en praktiko la kristanoj estas ateistoj; tio estas, ili agas kvazaŭ Dio ne ekzistas aŭ almenaŭ kvazaŭ li ne taŭgas, en aferoj. Ĉu ili povus agi alimaniere? Laŭ tio, kion ni vidis ĝis nun en la vivo, ni ne trovas ion, kion Dio faris, aŭ faras.

Ĉie ni vidas ateismon praktikata, tio estas, sana prudento aplikata al aferoj de vivo.

Do, kristanoj helpas efektivigi la praktikan ateismon, nomata Socialismo, Komunismo, Anarĥismo, Kooperativismo ktp.

El la Enketa Komisiono pri enspezo kaj elspezo de anglikana eklezio ni ĉerpas la jenajn faktojn. Hodiaŭ ekzistas 13412 paroĥoj en Anglio kun enspezo de 5490649 funtoj sterlingaj (26574741 dolaroj). Tiuj estas estrataj de 12870 vikarioj aŭ paroĥestroj, iuj havas du pa-

roĥojn. Estas 4000 paroĥoj donantaj puran enspezon de 300 funtoj kaj malpli; 6400 kun enspezo inter 500 kaj 300 funtoj; 1700 kun enspezo inter 500 kaj 700; kaj 1100 kun pli ol 700 funtoj. Estas 4400 helppastroj, kiuj ricevas ĉiujare 946137 funtojn, donanta mezan enspezon da 225½ funtoj. El la episkopoj ok ricevas enspezojn po 5000 funtoj. Kaj tio nur por unu religia organizaĵo en la lando. Multe pli ol 15000 homoj, ne farantaj utilan aŭ produktan laboron, sučas el la komunumo multe pli ol kvin kaj duono milionoj da funtoj. Ĉu oni povas forgesi, ke kristanoj ekzistas?

Malhonoraj faroj

Malbonaj faroj de niaj kontraŭuloj en la pasinteco estas pli malpli konataj. Se oni diskutas pri tio kun kredanto, oni ricevas respondon, ke hodiaŭ ne okazas similaj aferoj. Tio ne estas vero. Ankaŭ en nuna tempo okazas malamikaj agoj de la kredantoj kontraŭ homoj liberpensaj. Nia devo estas sciigi al la liberpenso mondo tiajn malbonaĵojn, por ke ĉiu havu pruvojn el nia tempo por argumento.

Estonte ni publikigos, se eble kun bildoj, aliajn tiajn agojn de eklezianoj. Ni petas kunlaboron de ĉiuj niaj amikoj en tiu celo.

Certe ne estas danĝero hodiaŭ, ke liberpensulo veturu kun ŝarĝo da ligno en la ĉielon (aŭtodafeo). La kristana amo esprimas sin alimaniere hodiaŭ. En la bildo ĉi supre estas tombo de nekredanto Josef Mair, mortinta en aprilo 1922 en Schwaz (ŝvaz), loko en la "Nigra Lando" — Tirolio.

Tuj post la enterigo de s-ro Mair ko-

menciĝis malrespektaj agoj. Oni forigis la emblemon de la Libera Penso, disŝiris la florojn, makulis la tombon per koto, aŭ difektis ĝin alimaniere. Por ke oni denove ne forportu la memortabulon kun liberpenso emblemo, oni metis ĉenon al la tombo. Liberpensuloj de Salzburg sciigas pri ĉi tiuj agoj de kristanoj en sia gazeto, kaj vendas foton sur poŝtkarto de tiu tombo.

K. H.

Eŭo de Liberpensula Kongreso en Parizo

En nia raporto pri la supra kongreso ni ne menciis pri la ekspozicioj. Nur nia ligo ekspozis sur ĉiuj haveblaj muroj Liberpensajn gazetojn en diversaj lingvoj. En internacia lingvo estis nur nia *Liberpensulo*. La Fédération Esperantiste Ouvrière (Federacio Esperantista de Laboristoj) de Parizo aranĝis belegan ekspozicion de Esperantaj gazetoj kaj libroj. Ĉiutage kelkaj membroj de la Federacio deĵoris; ili disdonadis propagandilojn kaj faris grandan laboron. Ilin ni kore dankas pro ilia agado kaj entuziasmo. La kvanto de Liberpensaj gazetoj en germana lingvo mirigis eĉ germanojn.

Unu muro, ornamita per diverskoloraj bildoj de rusa "Bezbojnik", estis vera bilda galerio. Baldaŭ Bezbojnik mistere malaperis. Oni diris, ke iu maljunulo forŝiris ilin de la muro. Serĉoj ne retrovis ilin. Evidente la ruĝa inko de la bildo timigis la maljunulon. Bezbojnik ne propagandis bolŝevikismon, sed per spritaj bildoj mokis sensecaĵojn en kristanismo. Spriteco ne devus esti malŝatata de sampensulo.

Tra la Lando de Liberpenso

"Liberpensulo" petas de siaj amikoj sciigon pri Libera Penso en la respektivaj landoj.

Malĝoje mi devas konstati, ke krom la artikolo pri la Sankta Jaro, la patrio de Galilei kaj Ĝiordano Bruno neniam estas eĉ nomata en nia gazeto.

Mi serĉas "La Ragione" (elp. Ragione — Racio) en la Bibliografio, vane. Mi serĉas landrepresentanton de Italio, vane. Mi serĉas almenaŭ unu sciigon pri Italio, vane.

Sed tuj sincere mi pensas, kion mi raportu al la gazeto? Verŝajne, kamaradoj scias, ke la ĵus pasinta Internacia Kongreso de Liberpensuloj devis okazi ne en Parizo, sed en Romo.

En Romo dum la sankta jaro, ĉu!... Kia stranga elpenŝaĵo, he? Sed tio, ja, tute ne estis laŭ plaĉo al nia papo. La reakcia registaro de ĉi tiea felika duoninsulo estis en harmonio kun lia papa moŝto pri tiu punkto. Tuj tiom da malhelpoj la registaro starigis al Kongreso, kaj, konsiderante la kutimajn metodojn

de faŝistoj, la romaj liberpensuloj ne kuraĝis preni sur sin la organizadon de la kongreso, nek povis rekomendi Romon al ĉiulandaj kamaradoj.

Inter la plej mallaŭdintaj perfortaĵoj mi citu la detruon de la sidejo de la Asocio Giordano Bruno. En la vojo nomata Porta Angelica (elp. Angélika) oni vidas nun tabulojn, kiuj kaŝas de la preterpasantoj amason da ruboj. Tie staris, kontraŭ la Vatikano, nia asocio, kaj tiuj ruboj estas ĉio, kio restas de ĝia ejo. Mi devis iri al Porta Angelica kaj penis en la ĉirkaŭaĵoj eltrovi la adreson de sekretario, vane. Regis ĉie konspiro de la silento. Post multaj klopodoj kamarado loĝanta en alia urbo donis al mi necesan adreson. Mi skribis, vane. Per vortoj de la poeto Metastase, mi devas diri, ke la itala liberpenso movado

estas kiel fenikso araba;
ke ie ĝi estas diras ĉiu,
kie ĝi estas scias neniu.

Dornaj tempoj!

Ĉi tiuj ne estas oficialaj sciigoj, sed nur impresoj de roma liberpensulino. La fakto estas kiel dirigitaj. Tamen ni restu kuraĝaj.

Kaj ni esperu, ke en ĉi tiu lando nia movado, kiel la legenda fenikso, reviviĝos el siaj cindroj. Ni esperu, ke baldaŭ en ĉiu lando leviĝos la ruĝa suno de nia idealo por lumo kontraŭ mallumo.

Romanino.

Kunveno de Liberpensuloj ĉe la 17. Esperantista Kongreso en Ĝenevo

La 5. aŭgusto okazis kunveno de Liberpensuloj en la Komerca Lernejo, sub la prezido de nia malnova samideano Emile Gasse. Inter la ĉeestantaj gesamideanoj troviĝis: Schoofs (Belgujo), Ivan Kotov (Bulgarujo), Dora Kropp, Karl Peters, D-ro Tschirn (Ĉirn), Oskar Scheidt, Elsner (Germanujo), Ferenc Hugaj (Hungarujo), Alberto Diaz (Hispanujo), Vincze (Rumanujo), Jules Wolf (Svisujo).

S-ro Vincze proponis, ke ĉe la venonta Esperantista Kongreso okazu liberpenso soleno dimance. Akceptita. S-ro Gasse (Francujo) esprimis la deziron, ke oni aranĝu la horon por ebligi al Liberpensuloj aŭskulti al tia elokventa paroladisto kia la franciskano Carolfi aŭ simila talentulo.

Poste Germanoj sciigas, ke la venontan jaron el Liber-Pensa medio sin montros nova oratoro al la Esperantistaro en la persono de D-ro Ĉirn. Post diskuto pri konstantaj servoj ĉiudimanche, oni decidas, ke tio estas afero de moroj kaj kutimoj de apartaj popoloj, eble bonaj en Germanujo, kie oni ĉion faras serioze, sed ĉe popoloj tiel neseriozaj kiel la Hungaroj kaj Francoj, tiuj ŝajnus ridinda imito de la antaŭa religio.

Franco atentigas, ke en la Popolaj Universitatoj, oni dum tuta semajno la-

boras en spirito de Libera Penso kaj klerigo de la amaso. Germana samideano konfesas, ke li ekŝiĝis el Liberpenso pro tio, ke oni tie mokadas la kontraŭulojn, kion li malaprobis. Oni atentigas, ke li estas duoble malprava:

1. ĉar nenia societo povas ekzisti, se oni ne submetiĝas al la decidoj de la plimulto;
2. li estas tro skrupula.

Pastroj, speciale la jezuitoj, uzis ĉiujn batalilojn. . . . ekzemple: la falsan rakonton pri la lastaj momentoj de Voltaire. Ankaŭ la pastroj en ĉiuj landoj daŭre prezentas Francujon kiel kadukan nacion malgraŭ la fakto, ke dum 11 jaroj la Francoj travivis kun nobla konduto terurajn krizojn, kian konduton ĉiu pia nacio povus envii.

La kongresanoj el diversaj landoj parolis pri la stato de Libera Penso en sia lando: S-ro Kotov diras, ke en Bulgarujo la Liberpensuloj estas tiom persekutataj kiom la Komunistoj. En Hungarujo, diras S-ro Hugaj, instruistoj kaj profesoroj estas devigitaj forlasi la lernejojn. En Italujo, malgraŭ la diktatoreco, li surprize konstatis, ke ekskomunigita pastro oficiale instruas en Romo la Historion de la Religioj. Laikaj ŝtataj lernejoj ŝajne ekzistas nur en Francujo.

S-ro Peters sciigas, ke ĉeestanta D-ro Ĉirn, liberpenso pastro, instruas la Liberpenso en Stettin al 700 infanoj. En Wiesbaden la patro de D-ro Ĉirn faras same.

La kunveno esprimas la deziron:

1. ke ĉiu ĉeestanto aniĝu al la Internacia Ligo de Liberpensuloj,
2. ke ĉiu en sia lando daŭrigu energian bataladon por la laikeco en la lernejoj kaj en la ŝtato.

La malriĉa knabineto

de Kastelano

Vidu do la knabineton
Kun malgrasa la vizaĝ'
Kiŭ diras almozpeton,
Mallaŭtvoĉe sen kuraĝ'
La vestaĵo estas trua
La vizaĝo estas blua
Pro malvarmo kaj malsat'.

Al mi diru: kial estas
Do vi sola sur la strat'?'
Kie via patrino restas?
Kial estas la malsat'?'
Ĉu vi havas familion?
Ĉu vi amas karan Dion?
Li volonte helpas vin.

Mi nur la patrinon havas,
Nin mizere nutras ŝi;
Ŝi la tutan tagon lavas . . .
Patro mortis pro patri' . . .
Kara dio min forgesis'
Li ne plu sin interesis
Pri mi jen en la mizer'.

La I.

Okcidentbohema Esperantotago

okazis la 5.—6. septembro 1925 en Meierhofen dum kiu S-ro Franz Bouschek, Meierhofen, faris referaton "Esperanto kaj la liberpensuloj".

Bibliografio de Internacia Liberpensula Gazetaro

(Daŭrigo. Vidu ankaŭ n-roj 1 kaj 3.)

Aŭstrio

Gottlose Jugend (Sendia Junularo). Batalorgano de la Vienaj liberpensaj junularogrupoj. Fondita 1925. Germana. Monata. Administracio: Kurt Raff, Wien IX, Porzellangasse 22.

Germanio

Der Freidenker (La Liberpensulo) Centra organo de la unuigo de Liberpensuloj por kremacio. Fondita 1925. Germana. Monata. Redaktejo kaj eldonejo: Berlin NO 18, Friedenstr. 60.

Der Freidenker und Neues Leben (La Liberpensulo kaj Nova Vivo). Revuo de la proletaria Laborkomunumo de la germanaj liberpensaj societoj. Fonditaj 1921. Germana. Monata. Administracio: Essen, Steelerstr. 17.

Sovet-Unio

Ateist (Sendiulo) 1925. Rusa. Monata. Eldonejo: Moskvo, Granatnij per., dom 1.

Bezvirnik (Sendiulo) 1925. Ukraina. Monata. Eldonejo: Ĥarkov, Bul. Libkneĥta 64.

Libroj ricevitaj

"Kurseto pri persona Magnetismo" de Blankbarbulo. Bonega 20 paĝa broŝuro, kiu instruas, kiel regi siajn impulsojn, iĝi forta korpe kaj mense. Studinda de ĉiu. Prezo 1 fr. fr. ĉe S-ro Marcel Boubou, 96, rue St. Marceau, Orleans (Loiret), Francio.

Atentu!

La kotizo por nia Ligo estas por 1926 laŭplaĉa sed minimuma gm. 2.— aŭ sama valoro. "Liberpensulo" aperos sesfoje kaj ĉiu kajero ampleksos minimume ok paĝojn. Ĉiu membro havas la rajton publikigi tri linian anoncon jare, tute senpage. Se ni ricevos vian kotizon ĝis fino de januaro, vi ricevos Esperantaĵon. En tiu numero vi trovos vian membrokarton. La ricevo de la membrokarto estas pruvo, ke vi pagis la kotizon 1925. Skribu sur la unuan paĝon de la membrokarto vian precizan adreson. Sur paĝoj 2 kaj 3 gluu poste la statutojn.

Landrepresentantoj

Anglio: S-ino Sujadinova-Yelland, 3 Fonhill Road London N 4.

Aŭstralio: S-ro Victor Rutland, 316 Riley Street, Surry Hills, Sidney.

Belgio: H. van doninck, St. Michielskaai 12, Antwerpen.

Francio: Emil Gasse, 15 place Gambetta, Le Havre.

Ĉeĥoslovakio: S-ro Theodor Kilian, Jiráskova 317, Dolní Kounice.

Germanio: vidu Estraro (unua paĝo)

Hungario: S-ro Hugai Ferenc, Gyöngyös.

Japanio: Joski H. Ishiguro, Koojimachi P. O. Box 1, Tokio.

Jugoslavio: S-ro Paskal Bogdanoviĉ, Komixa-Vis.

Nederlando: vidu Estraro. (unua paĝo)

Polio: Jan Zawada, ul. Kröla Lesczerynskiego 36 m. 2, Lublin.

Rusio: H. Frank, Leningrad Gubkom Esperantistov, 3-aja Sovetskaja n-o 2 I, kv. 25.

Skotlando: Thomas Crawford, Kelvinhaugstr. 24, Glasgow.

Usono: S-ro Karl Fröding, 419, 7 th. st., Rockford, Ill

La landrepresentantoj prizorgos la aferojn en sia lando. Ili estas ankaŭ rajtigataj alpreni kotizojn.

Atentu

la prospekton de la eldonejo
RUDOLF MOSSE, BERLIN
enmetita en ĉi numero.

Pagu

vian kotizaĵon. Pro la malbona financa situacio de la ligo ni baldaŭ estas devigataj rezigni je nia gazeto. Granda parto da membroj ĝis nun ne pagis. Insiste ni petas, sendi tuj monon, aŭ vi estas helpanto de la kontraŭuloj, kiuj certe triumfus se nia gazeto malaperus. Do pagu per via landrepresentanto aŭ rekte al la sekretario. Germanoj pagu al Kurt Hubricht, Leipzig-Neustadt, poŝtĉekkonto Leipzig 43 808.

GAZETO "QUEEN SILVER"

Kiu scias anglan lingvon devas vidi specimenon de supra gazeto, eldonata de 14 jara knabino, unu el plej interesaj kaj instruaj liberpensaj gazetoj.

Sendu 1/4 Dolaro por specimeno al:

QUEEN SILVER, R 4, BOX 567, INGLEWOOD, KALIFORNIO.

Germanoj mendu ĉe:

KURT HUBRICHT, MARIANNEN-STRASSE 22, LEIPZIG-NEUSTADT.

Libera Laboristo

Oficiala organo
de la antiaŭtoritataj Esperantistoj
(TLES)

Plej leginda, ĉar plej riĉen-
hava sociologia esperanta revuo

Dumonata, 16 paĝa

Aponprezo por ses numeroj 5 aŭstraj ŝil., 42 britaj pencoj, 3.25 germ. mk., 4 svisaj fr., 1 usona dolaro aŭ egalvaloro en nacia mono. — Specimena numero havebla nur kontraŭ antaŭpago de koncerna ono de la abonprezo.

Abonantoj de 1926a jaro, kies abonmonon ni ricevos ĝis la 15a de decembro, ricevos krom la 6 numeroj aperontaj dum 1926 ankaŭ la unuajn 3 n-rojn de la jaro 1925 laŭ sufiĉo de nia provizo je ĉi numeroj.

Eldona Komisiono de TLES

Artur Bolle, Berlin IV, N 58

Tresckowstr. 58

Poŝtĉeka kto. Berlin n-ro 40266

PROPAGANDA KOMITATO
por l' Idealo Supranacia

Starigita estas

"Propaganda Komitato
por l' Idealo Supranacia",

kies anoj aprobas la ideojn de l' filozofo H.-L. Follin, kaj intencas disvastigi tiujn ideojn sur skalo universala. Tiu Komitato konsistas el naŭ membroj; ĝin prezidas s-ro Armand Carpentier; ĉiuj niaj amikoj scias lian sindonemon por universalismo.

PROGRAMO

La Komitato intencas propagandi grand-skale per flugfolioj, broŝuroj, aperigo de artikoloj en ĵurnaloj kaj revuoj; per kontraŭdiraj konferencoj, per delegitaroj al la naciaj kaj internaciaj kongresoj paco-amantaj.

Ĉi speciale alvokas la penseman junularan, kiu en la kaoso nuna, serĉas la plej trafajn rimedojn por efektiviigi siajn ideojn pri paco kaj libereco.

La Propaganda Komitato esperas, ke ĝin helpos en sia agado ĉiuj bonvoluloj; kiuj serĉas en la nokto kie nune dronas la penso, la verecebrilon kondukanta la homaron je sia liberigo kompleta.

La Komitato-Sekretariinon oni povas viziti, kondiĉe ke oni antaŭe konigu al ŝi vizit-tagon kaj horon. Por pliaj detaloj, skribi al ŝi, 23, rue la Boétie, PARIS (VIIIe).

Ĉiu militkontraŭulo legu:

Bruno Vogel
Vivu la milito
(germanlingve)

... Kiu legis la libron kaj ankoraŭ vokas "Vivu la milito" estas hundo aŭ estas destinita al mortigado. Kun bruta malkaŝeco ni vidas la tiel nomatan militistan edukadon, kiu sin tre bone montras ĉe la punekzercado kaj kiam la soldatoj atendis en la bordeloj.

Prezo: broŝurita gm: 1.50

*

Ĉia en-kaj eksterlanda Literaturo

speziale: Liberpensa, socialista, komunista, kaj esperanta estas liverata plej rapide [poŝtelspezoj ne estas kalkolataj]

*

Ĉiu Esperantisto devas legi

Kion vualas la Biblio?

nun presita broŝure.

Prezo: 15 pfenigoj, Angle 2 d., France 1 fr. kaj aliaj landoj samvalore.

Havebla ĉe:

Kurt Hubricht, Mariannenstrasse 22, Leipzig-Neustadt.

NOVAJ TEMPOJ

Internacia pedagogia revuo
por la nova lernejo

Oficiala organo de TAGE

Tutmonda Asocio de Geinstruistoj Esperantistoj

Demandojn kaj abonojn sendu al:

M. Goldberg, Klemmstr. 14 p., Leipzig - Connewitz (Germanio).

Ĉiu liberpensula organizaĵo kaj ĉiu liberpensulo, uzu la servojn de nia "Internacia Ligo de Liberpensuloj".

Ĉiujn liberpensajn gazetojn mendu ĉe ni. Tiamaniere vi ŝparas monon por poŝtelspezoj kaj vi subtenas nian movadon.

Mendu la kolekton de
liberpensaj gazetoj

(ĉirkaŭ 35 diversaj gazetoj).

Havebla ĉe la Ligo. Prezo: Por Germanio kaj Aŭstrio gm. 4.—, aliaj landoj gm. 5.— Poŝtelspezoj ne estas kalkolataj